

توسعه کلان شهرها به فردگرایی بیشتر می‌انجامد/ فردیت و کلان شهرها

رئیس مرکز پژوهشهای علوم انسانی اسلامی صدرا طی نوشتاری در نشریه «خردنامه همشهری» می‌گوید سبک زندگی غربی با تعطیل کردن عقل، توان انتخاب آگاهانه را از انسان می‌گیرد و خود را به او تحمیل می‌کند.

رئیس مرکز پژوهشهای علوم انسانی اسلامی صدرا طی نوشتاری در نشریه «خردنامه همشهری» می‌گوید سبک زندگی غربی با تعطیل کردن عقل، توان انتخاب آگاهانه را از انسان می‌گیرد و خود را به او تحمیل می‌کند. به گزارش خبرگزاری مهر، حجت الاسلام والمسلمین رضا غلامی، رئیس مرکز پژوهشهای علوم انسانی اسلامی صدرا طی نوشتاری در نشریه «خردنامه همشهری» سبک زندگی غربی را ناشی از اصالت دنیا و اصالت فردگرایی دانسته و معتقد است سبک زندگی غربی با تعطیل کردن عقل، توان انتخاب آگاهانه را از انسان می‌گیرد و خود را به او تحمیل می‌کند. وی کلان شهرها را بستری برای توسعه فردیت و سبک زندگی غربی می‌داند و معتقد است نحوه استفاده ما از وسایل ارتباطی و فرهنگی باید مشروط باشد.

غلامی در این مقاله می‌نویسد: «سبک زندگی غربی، انسان را یک حیوان اقتصادی تعریف می‌کند. حیوان اقتصادی یعنی اینکه انسان هدفی جز برآورده سازی نیازهای مادی خود ندارد و این هدف، با اقتصادی شدن او محقق می‌گردد. اقتصادی شدن انسان، دو خصیصه عمده دارد: یک - خلاقیت و ابتکار که تکنیک یکی از آثار آن است. دو - رقابت آزاد.»

وی با اشاره به اهمیت فردگرایی تأکید می‌کند: «از آنجا که فرد محور همه چیز است، منافع جمعی نیز نمی‌تواند ارزش ساز باشد. البته از نظر ما، منافع جمعی نیز ملاک ارزش و ضدارزش نیست، اما در سبک زندگی غربی، همین میزان عقب نشینی برای تعیین ارزش و ضدارزش نیز کمتر دیده می‌شود؛ هر چند در نهایت، به دلیل برخورد با بن بست، چاره‌ای جز عبور از لیبرالیسم مطلق و انتخاب دموکراسی، یعنی رأی اکثریت، برای تعیین برخی از ارزش‌ها و ضدارزش‌ها نیست.»

غلامی معتقد است: «مشکل اصلی ما با سبک زندگی غربی، اصالت بخشیدن به دنیا، غفلت از مسافر بودن انسان و نادیده گرفتن آخرت است. سبک زندگی غربی می‌خواهد انسان را به تمامه دنیایی کند. با این اوصاف، طبیعی است که ملاک سعادت و شقاوت برای انسان غربی، میزان استفاده او از لذایذ دنیوی و دادن زمان انسان به دست شهوات است.»

فردیت و کلان شهرها

رئیس مرکز پژوهش‌های علوم انسانی اسلامی صدرا در ادامه می‌نویسد: «یکی از مسائلی که باید به آن توجه جدی داشت، نقش کلیدی کلان شهرها در گسترش سبک زندگی غربی است. اساسا در شرایط فقدان کلان شهرها، تا این حد سبک زندگی غربی نمی‌تواند در زندگی مردم نفوذ پیدا کند. البته خود کلان شهرنشینی نیز محصول سبک زندگی غربی است؛ یعنی سبک زندگی غربی، انسان‌ها را به این گونه از زندگی ترغیب می‌کند.»

وی توضیح می‌دهد: «در شهرهای کوچک و روستاها، هر فردی دارای یک هویت روشن است و نمی‌تواند هویت خود را از دیگران پنهان کند. لذا از بیم رسوا شدن در بین مردم، خیلی از رفتارهای ناهنجار از او سر نمی‌زند. یعنی نوعی خودکنترلی به وجود می‌آید. از طرف دیگر، ساکنان شهر و روستا نیز که اکثرا از یک قوم یا فامیل خاص هستند، هنجارهای ویژه خود را دارند و بر اساس همین هنجارها، همدیگر را نیز کنترل می‌کنند. به بیان دیگر، اجازه نمی‌دهند ناهنجاری به راحتی در بینشان راه پیدا نماید و این یعنی نوعی کنترل اجتماعی.»

به باور حجت الاسلام غلامی «گسترش کلان شهرها یعنی مهیا کردن بستر مساعد برای فردگرایی و به تبع آن، سبک زندگی غربی. بنابراین هر سیاستی که به بقا و گسترش کلان شهرها در کشور کمک کند، به فراهم شدن زمینه لازم برای گسترش سبک زندگی غربی نیز کمک کرده است.»

نفوذ سبک زندگی

حجت الاسلام رضا غلامی در پاسخ به این سؤال که چرا سبک زندگی غربی این قدر راحت وارد خانه‌های ما می‌شود؟ یادآوری می‌کند: «برای پاسخ به این سوال، باید به جوهر سبک زندگی غربی توجه کنیم. واقعیت این است که سبک زندگی غربی با امور نفسانی هماهنگ است و طبیعی است که نفس انسانی، این سبک زندگی را می‌طلبد. لذا در شرایطی که عقل، بازیگر اصلی و فعال نیست، نفس حیوانی آزادانه از آن استقبال می‌کند.»

وی نتیجه می‌گیرد «تا بسترها عوض نشود، سبک زندگی غربی به طور کامل از زندگی ما خارج نخواهد شد. با این حال، برای تغییر بسترها نیز باید برنامه ریزی کنیم. تحول بنیادین در علوم انسانی و دستبازی به الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت، قدرت تغییر بسترها را به ما خواهد داد.»

غلامی درباره استفاده از وسایل ارتباطی و فرهنگی مانند اینترنت و ماهواره معتقد است: «ما صاحب یک سبک زندگی مترقی هستیم و پیشرفت‌مان در گرو همین سبک زندگی است. بنابراین شرط حضور فرهنگی ما در جهان و یا اتصال به شبکه‌های اطلاعاتی و ارتباطاتی، این است که اولاً موضع تحمیل مستقیم و یا غیرمستقیم به سبک زندگی منحن غربی در میان نباشد و ثانياً امکان جاری و محقق شدن سبک زندگی اسلامی فراهم باشد. البته با این شرایط، طبیعی است که ما به سمت ابداع

شبکه‌های جدید اطلاعاتی و ارتباطاتی در جهان حرکت کنیم که نه تنها با فرهنگ و سبک زندگی اسلامی تعارضی نداشته باشد، بلکه مقوم و مروج آن نیز باشد.»
*نوشتار فوق در صفحات ۱۰۵ تا ۱۰۷ از شماره ۱۳۴ نشریه «خردنامه همشهری» با عنوان «رواج خردورزی سم زندگی غربی» منتشر شده است.